

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ І ПРАВА
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, МЕНЕДЖМЕНТУ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ**

**ВПЛИВ ІННОВАЦІЙ У СТВОРЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ
ПІВДЕННОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ**

Кваліфікаційна робота (проект)
на здобуття ступеня вищої освіти “бакалавр”

Виконала: студентка 4 курсу 471 групи

Спеціальності 051 Економіка

Освітньо-професійної програми

«Економіка»

Біла Ірина Сергіївна

Керівник: кандидатка економічних наук,
доцентка Адвокатова Н.О.

Рецензент: директор ТОВ «РАТУШ-
АГРО» Алісевич В.Л

Івано-Франківськ, 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВПЛИВУ ІННОВАЦІЙ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ.....	6
1.1 Поняття та класифікація інновацій.....	6
1.2 Механізми впливу інновацій на економічний розвиток	12
1.3 Досвід зарубіжних країн у застосуванні інновацій для економічного зростання	15
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ ТА ПІВДЕННОГО РЕГІОНУ.....	19
2.1 Аналіз стану інноваційної діяльності в Україні.....	19
2.2 Аналіз проблем та перешкод на шляху впровадження інновацій у Південному регіоні країни	25
2.3 Оцінка інноваційного потенціалу України за міжнародними рейтингами	31
РОЗДІЛ 3. ВПЛИВ ІННОВАЦІЙ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІВДЕННОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ	40
ВИСНОВКИ	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	45
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність дослідження. Інновації стали ключовим фактором економічного розвитку сучасних країн, і для України вони мають особливе значення в умовах постійних змін на глобальному ринку. Після численних економічних викликів, війни та соціально-економічних трансформацій, наша країна постає перед необхідністю модернізації своєї економіки, інтеграції в світові економічні процеси та пошуку нових джерел зростання. Інновації в галузях технологій, промисловості, сільського господарства та сфери послуг сприяють не лише зростанню продуктивності, але й формуванню нових конкурентних переваг. Вони можуть стати рушійною силою для створення нових робочих місць, підвищення ефективності підприємств та розвитку ключових секторів економіки. У цьому контексті дослідження впливу інновацій на економічний розвиток України стає важливим кроком до розуміння її потенціалу і можливостей для сталого розвитку в умовах глобальних змін.

Питання впливу інновацій на економічний розвиток та роль регіонів у цьому процесі були предметом дослідження таких вітчизняних вчених, як О. Білорус [6], А. Гріщенко [10], А. Гриценко [6], Ю. Даниленко [11], Ю. Ольвінська [18], Ю. Полякова [20], Є. Рипська [20], О. Самоєнкова [18], О. Шайда [20] та інші.

Однак вплив інновацій на економічний розвиток Південного регіону досліджено науковцями в недостатній мірі, в цьому й полягає актуальність теми роботи.

Об'єктом дослідження є економічний розвиток України та його взаємозв'язок з інноваційними процесами на прикладі Південного регіону країни.

Предметом дослідження є теоретичні та прикладні аспекти впливу інноваційних технологій та стратегій на економічний розвиток України, з акцентом на можливості, які відкриваються для Південного регіону, у

контексті модернізації промисловості, сільського господарства та розвитку інфраструктури.

Метою кваліфікаційної роботи є теоретичне обґрунтування та практичне вирішення питань впливу інновацій на економічний розвиток України, зокрема Південного регіону.

Відповідно до мети визначено основні **завдання** роботи:

1. Розглянути поняття та класифікацію інновацій.
2. Вивчити механізми впливу інновацій на економічний розвиток.
3. Ознайомитися із досвідом зарубіжних країн у застосуванні інновацій для економічного зростання.
4. Оцінити стан інноваційної діяльності в Україні.
5. Провести аналіз проблем та перешкод на шляху впровадження інновацій у Південному регіоні країни.
6. Оцінити інноваційний потенціал України за міжнародними рейтингами.
7. Оцінити вплив інновацій та обґрунтувати перспективи інноваційного розвитку Південного регіону України.

Відповідно до мети і завдань кваліфікаційної роботи було використано **загальнонаукові та спеціальні методи**: логічний, задля формулювання висновків та узагальнення отриманих результатів; аналізу, порівняння, синтезу з метою аналізу, оцінки впливу інноваційних технологій на економічний розвиток України та Південного регіону, виявлення тенденцій та визначення перспектив розвитку на основі отриманих даних.

Інформаційну базу дослідження склали офіційні статистичні дані, звіти державних органів, галузеві дослідження, а також публікації в наукових журналах і конференціях, монографічні дослідження вітчизняних і зарубіжних вчених, інтернет-джерела, що стосуються інноваційного розвитку економіки, стратегій економічного зростання та розвитку Південного регіону України.

Практичне значення роботи. Висновки та рекомендації, сформульовані у роботі можуть бути використані органами державної влади, місцевими органами управління, а також підприємствами та бізнес-структурами для розробки та реалізації стратегій інноваційного розвитку в Україні, зокрема в Південному регіоні. Рекомендації можуть також бути застосовані для вдосконалення програм підтримки інновацій, науково-технічного прогресу та розвитку ключових галузей.

Апробація: за результатами дослідження підготовлені тези виступу на міжнародній науково-практичній конференції «Стратегічні пріоритети розвитку Економіки, менеджменту, сфери обслуговування та права в умовах інтеграційних процесів» (07-08 листопада 2024 року) на тему «Вплив інновацій на економічний розвиток країни: тенденції, виклики та перспективи» та на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні питання економіки та права: регіональний, міжнародний та глобалізаційний аспекти» (24 квітня 2025 року) на тему «Вплив інновацій на економічний розвиток України та перспективи Південного регіону».

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (32 найменування) та 1 додатку. Загальний обсяг роботи – 49 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВПЛИВУ ІННОВАЦІЙ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ

1.1 Поняття та класифікація інновацій

Інновації відіграють ключову роль у розвитку економіки, науки та техніки, сприяючи підвищенню ефективності виробництва та покращенню якості життя. Вони охоплюють процес створення, впровадження та поширення нових ідей, продуктів, технологій або методів управління.

Відмітимо, що поняття «інновація» не є суто сучасним, адже його обґрунтував ще у 1911 році австрійський економіст Й. Шумпетер у своїй фундаментальній праці «Теорія економічного розвитку», де представив комплексну концепцію інноваційного розвитку. На його думку, інновації як економічна категорія є ключовою виробничою функцією, що виникає внаслідок змін у виробничих ресурсах або факторах [25]. Цю ідею згодом розвинув П. Друкер, який визначав інновацію як особливий інструмент підприємця, що дає змогу відрізнити свій бізнес або послугу від конкурентів [27].

Відповідно до діючого законодавства України, інновації визначаються як нові або удосконалені технології, продукція чи послуги, а також організаційно-технічні рішення у різних сферах (виробництво, управління, комерція), які значно покращують структуру та якість виробництва або соціальної сфери [21].

Деякі економісти уточнюють це визначення, розуміючи інновацію не лише як нововведення, а як об'єкт, який успішно впроваджено і приносить прибуток. Така інновація, на їх думку, повинна суттєво відрізнитися від попереднього аналога, що підтверджується результатами наукових досліджень чи відкриттів.

Більшість зарубіжних вчених вважають інновацію процесом трансформації науково-технічного прогресу в реальні продукти та технології [11, с. 116]. Наприклад, Ф. Ніксон визначає інновацію як сукупність технічних, виробничих і комерційних дій, результатом яких є впровадження нових або вдосконалених виробничих процесів і обладнання на ринку [29]. Б. Твісс вважає, що інновація – це процес, у межах якого ідея, ноу-хау чи винахід набувають економічної значущості [31]. Б. Санто тлумачить інновацію як техніко-економічний процес, що через використання ідей сприяє створенню ефективніших виробів і технологій, які приносять економічну користь [30].

На думку З. Атаманчук та П. Григор'єва, інновації – це результат втілення новаторських ідей у певні продукти, технології чи послуги, які мають нові споживчі якості і передбачають зміну звичних засобів діяльності для досягнення економічного, соціального чи екологічного ефекту. Багато економістів-практиків вважають, що інновації – це прерогатива високотехнологічних компаній, хоча насправді інновації можуть виникати в будь-якій сфері людської діяльності [5].

Аналіз літературних джерел з інноватики дозволив виявити різноманітні підходи до трактування поняття «інновації» (рис. 1.1).

Так, одні дослідники трактують інновації як зміни, що є «цілеспрямованими змінами, які свідомо впроваджуються у процес відтворення для кращого задоволення існуючих або створення нових суспільних потреб». Інші визначають їх як «будь-які технічні, організаційні, економічні та управлінські зміни, що відрізняються від поточної практики на підприємстві». Натомість деякі науковці бачать інновацію як «комплексний процес створення, розповсюдження та використання нового практичного засобу для кращого задоволення відомих потреб людей».

Зауважимо, що у багатьох наукових працях інновація тісно пов'язана з термінами «винахід» та «покращення». Однак існує важлива різниця: «інновація» є більш широким поняттям. Так, будь-який винахід чи покращення стане інновацією лише тоді, коли буде інтегровано у виробничий

процес і принесе помітний економічний ефект. Інновація ж є результатом матеріалізації інвестицій у нові техніки чи технології, нові організаційні форми виробництва, праці, обслуговування та управління, включаючи нові методи контролю, обліку, планування і аналізу.

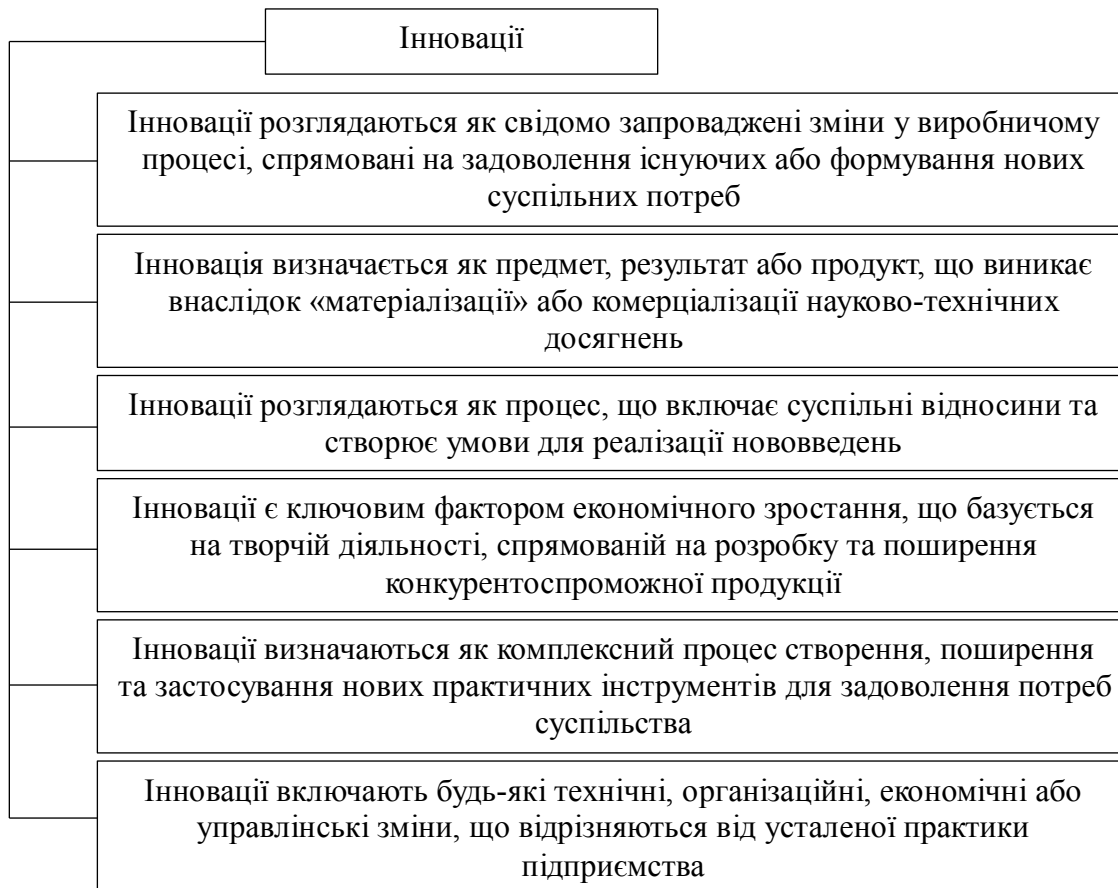

Рис. 1.1. Варіанти трактування інновацій

Джерело: складено автором за результатами аналізу літературних джерел [5,25,30]

На нашу думку, інновація – це процес створення, впровадження та поширення нових ідей, технологій, продуктів або управлінських рішень, які сприяють підвищенню ефективності, конкурентоспроможності та стійкому розвитку економіки. Інновації можуть мати різні форми, зокрема технологічні, організаційні, соціальні та екологічні, і відіграють ключову роль у модернізації підприємств, розвитку регіонів та покращенні якості життя суспільства.

Узагальнивши всі точки зору та методологічні погляди на сутність інновацій З. Атаманчук та П. Григор'єв виділити основні їх характеристики:

- інновація є доцільною та корисною зміною, що покращує попередній стан будь-якого об'єкта чи процесу;
- така зміна має бути впровадженою на практиці й забезпечувати позитивний результат;
- зміни можуть стосуватися як продукції та технологій, так і організації виробництва або управління;
- інновації виступають важливим інструментом досягнення цілей розвитку, сприяючи зростанню ефективності діяльності суб'єкта [5].

На нашу думку, ці характеристики точно відображають сутність інновацій як динамічного процесу, який не лише змінює існуючі практики, але й створює нові можливості для розвитку, підвищення продуктивності та ефективності. Інновація виступає не просто як теоретична концепція, а як конкретна зміна, яка має реальний, вимірюваний вплив на діяльність організацій чи систем.

П. Микитюк зазначає, що поняття «інновація» включає чотири ключові компоненти (табл.1.1).

Таблиця 1.1

Ключові компоненти інновації

Компонент	Опис
Креативність	Вміння генерувати нові ідеї.
Стратегія	Оцінка новизни та корисності ідеї з погляду розвитку організації.
Реалізація	Перехід від концептуальної ідеї до її впровадження у вигляді конкретних продуктів і послуг. Саме на цьому етапі часто знижується потенціал ідей через нерішучість і страх перед ризиками, що може призвести до невдач у створенні нових бізнес-моделей.
Прибутковість	Максимізація цінності кінцевого продукту та послуг, що виникають в результаті реалізації нової та корисної ідеї. Це може проявлятися як фінансова вигода, підвищення морального клімату в компанії чи вклад у соціальний розвиток.

Джерело: [14, с. 19-20]

Отже, інновація охоплює не лише генерацію ідей, але й їх реалізацію та створення додаткової цінності. Важливим є також розуміння різновидів інновацій, адже вони можуть проявлятися у різних формах та сферах діяльності. Найбільш повну класифікацію інновацій запропонував Й.

Шумпетер у своїх працях, присвячених теорії економічного розвитку. Зокрема, у роботі «Кон'юнктурні цикли» він розділив нововведення на базові та вторинні. Для позначення груп взаємопов'язаних інновацій, що мають спільні технічні, технологічні, організаційні та кваліфікаційні риси, дослідник використав термін «кластер». Серед різновидів інновацій особливу увагу привертають технологічні, які є ключовим індикатором інтенсивного розвитку виробництва. Вони охоплюють усі трансформації, пов'язані із засобами, методами та технологіями виробництва, і є рушієм науково-технічного прогресу [25].

На відміну від технічних інновацій, до нетехнологічних відносять зміни, що стосуються середовища, в якому здійснюються основні виробничі процеси. Такі інновації охоплюють організаційні, управлінські, правові, соціальні, екологічні та інші аспекти соціально-економічного розвитку. Сучасна класифікація інновацій передбачає їх поділ за типом нововведення, механізмом реалізації та особливостями інноваційного процесу. Водночас будь-які інновації слід розглядати комплексно, оцінюючи їх як з технологічної, так і з нетехнологічної перспективи, враховуючи можливі наслідки для зовнішнього середовища.

В Додатку А представлено виокремлені класифікаційні ознаки інновацій за різними напрямками. Вони можуть приймати різні форми, залежно від результату та ступеня дієвості, включаючи інновації продукту, процесу та стратегії. Кожен тип інновації має свою специфіку та значення для підприємства, приносячи як короткострокові, так і довгострокові вигоди.

Сучасна економічна наука розрізняє різні типи інновацій (табл.1.2).

Таблиця 1.2

Класифікація інновацій за результатами та ступенем дієвості

Тип інновації	Опис
I. Залежно від кінцевого результату	
Інновація продукту	Створення нового продукту чи послуги, що вирішує проблему споживача та приносить вигоду як покупцю, так і підприємству, що впроваджує інновацію.

Продовження табл. 1.2

Інновація стратегії	Перегляд методів створення цінності для споживачів, задоволення нових потреб, формування нових ринків і груп споживачів.
Інновація процесу	Вдосконалення виробничих процесів, що знижує витрати, підвищує продуктивність праці, якість та скорочує терміни розробки і постачання продукту. Вона необхідна для успішного впровадження інновацій продукту або стратегії.
II. За ступенем дієвості	
Приростна інновація	Мале або незначне збільшення прибутку, але позитивний вплив на задоволеність споживачів та ефективність продукту чи послуги.
Істотна інновація	Значний вплив на зростання бізнесу, зниження операційних витрат та збільшення частки ринку.
Інновація-прорив	Ведення до значного збільшення доходів і прибутку, є революційною для підприємства.
Радикальна інновація	Вимагає створення нових напрямків діяльності або ліній продукції, що змінюють економіку та галузі промисловості.

Джерело: [14, с. 20]

Окрім основних типів інновацій, виокремлюють додаткові, які мають специфічне значення для розвитку підприємств та організацій (рис. 1.2)

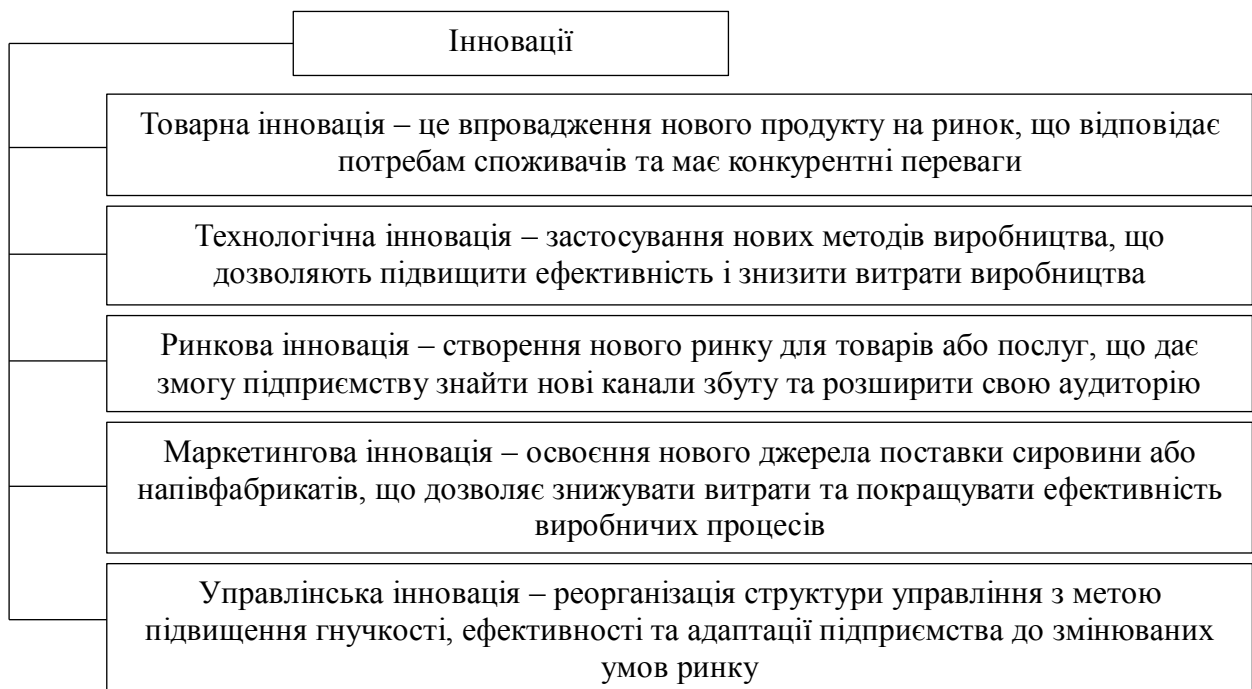

Рис. 1.2. Варіанти трактування інновацій

Джерело: [11]

Ці типи інновацій мають свою важливість у контексті модернізації підприємства, його стратегії та здатності до адаптації в умовах постійних змін на ринку.

Отже, інновації – це процес створення, впровадження та поширення нових ідей, технологій, продуктів чи управлінських рішень, які сприяють підвищенню ефективності та конкурентоспроможності економіки. Вони можуть бути різних видів: технологічними, організаційними, соціальними та екологічними, що відображає їх різноманітні форми та впливи. Класифікація інновацій включає поділ за результатами, механізмами реалізації та особливостями процесу, що дозволяє детально оцінити їх значення для розвитку підприємств та суспільства в цілому.

1.2 Механізми впливу інновацій на економічний розвиток

Сучасний розвиток національної економіки та держави загалом тісно пов'язаний з інноваційною активністю, що охоплює всі сфери суспільного життя. Українські підприємства гостро відчують потребу у постійному вдосконаленні своєї науково-технічної бази для забезпечення ефективності діяльності та адаптації до новітніх глобальних тенденцій [2, с. 158]. Інновації відіграють ключову роль у стимулюванні економічного зростання, адже сприяють підвищенню продуктивності праці, трансформації ринкових структур та посиленню конкуренції.

Зазначимо, що вплив інновацій на економіку сучасного світу є незаперечним і має багатоаспектну природу (рис.1.3).

Інновації охоплюють не лише технічні та технологічні досягнення, але й зміни в управлінні, організаційних процесах, соціальній сфері та екології. Вони є двигуном економічного розвитку, адже через впровадження нових технологій та ідей зростає ефективність виробництва, зменшуються витрати, покращується якість товарів і послуг, а також відкриваються нові можливості для розвитку ринків та створення робочих місць.

Рис. 1.3. Механізми впливу інновацій на економічний розвиток

Джерело: складено автором самостійно

Розглянемо ці механізми детальніше:

1 Інновації сприяють росту продуктивності, що є важливим чинником економічного розвитку. Запровадження нових технологій, процесів і методів дозволяє підприємствам виробляти більше продукції та послуг з меншими витратами, що підвищує їх конкурентоспроможність та прибутковість [6, с. 76]. Варто підкреслити, що інновації не лише знижують витрати, але й оптимізують використання ресурсів, зменшуючи негативний вплив на навколишнє середовище. Крім того, інновації в управлінні та логістиці допомагають підвищити ефективність постачальницьких ланцюгів.

2. Інновації сприяють розвитку нових ринків і галузей. Введення інноваційних ідей і технологій відкриває нові бізнес-можливості, створюючи шляхи для інвестицій і нові ринки збуту. Інновації також сприяють створенню «інноваційних екосистем», де взаємодія між стартапами,

великими компаніями і науковими установами сприяє швидкому розвитку нових ринків.

3. Інновації є важливим інструментом для подолання глобальних викликів, таких як зміни клімату, енергетична ефективність та розвиток відновлюваних джерел енергії. Завдяки новим технологіям можливо створювати більш стійкі та екологічно безпечні виробничі і споживчі системи [7, с. 39].

4. Інновації змінюють структуру ринку, створюючи нових учасників, перерозподіляючи потужності та підвищуючи рівень конкуренції, що, в свою чергу, змінює традиційні моделі ведення бізнесу та економічного управління.

5. Інновації мають вирішальне значення для підвищення якості життя, оскільки стимулюють прогрес у сфері медицини, освіти, засобів зв'язку та інфраструктури, покращуючи доступ до важливих послуг і сприяючи зростанню загального добробуту.

6. Інновації вимагають висококваліфікованих кадрів, тому вони стимулюють інвестиції в освіту та професійну підготовку. Завдяки інноваціям розвиваються навички, необхідні для «економіки знань», такі як критичне мислення, креативність та здатність до постійного навчання.

7. Інновації допомагають економіці адаптуватися до змін, таких як економічні кризи або природні катастрофи. Диверсифікація економіки через розвиток нових галузей на основі інновацій зменшує залежність від традиційних секторів.

8. Інноваційні кластери та технологічні парки сприяють розвитку регіонів, створюючи нові робочі місця та залучаючи інвестиції. Інновації в сільському господарстві та місцевому виробництві можуть сприяти розвитку сільських територій.

9. Інновації в оборонній промисловості та кібербезпеці є важливими для захисту національних інтересів. Інновації в енергетиці та продовольчій безпеці зменшують залежність від зовнішніх постачальників.

Отже, механізми впливу інновацій на економічний розвиток є багатограними та охоплюють різні аспекти, від підвищення продуктивності до створення нових ринків і галузей. Інновації сприяють зниженню витрат, оптимізації ресурсів і підвищенню ефективності виробництва, що в свою чергу стимулює економічне зростання. Вони також допомагають вирішувати глобальні проблеми та сприяють розвитку нових бізнес-моделей, покращуючи якість життя та стабільність економіки. У підсумку, інновації є ключовим фактором, що забезпечує сталий розвиток економік у сучасному світі.

1.3 Досвід зарубіжних країн у застосуванні інновацій для економічного зростання

Досвід зарубіжних країн у застосуванні інновацій для економічного зростання надає цінні уроки для країн, які прагнуть до модернізації своїх економік. Інновації, включаючи технологічні нововведення, удосконалення бізнес-процесів і розвиток людського капіталу, стали рушійною силою багатьох успішних економічних перетворень. Приклади розвинутих країн демонструють, як інвестиції в науково-технічний прогрес та інфраструктуру можуть стати основою для стабільного економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності та покращення якості життя громадян.

На сьогодні провідні країни світу активно впроваджують стратегії формування інноваційної моделі економіки, що передбачає посилення науково-дослідної діяльності, державну підтримку приватних інвестицій у наукові проекти, створення сприятливих умов для ефективної праці дослідників і розвиток публічно-приватного партнерства у сфері інновацій. Суттєве значення мають також орієнтовані на інновації державні закупівлі та тісна взаємодія між органами влади, бізнесом, науково-освітніми установами та громадськими спільнотами. У сучасних умовах одним із вирішальних чинників інноваційного розвитку виступає наявність компетентних,

висококваліфікованих фахівців, здатних створювати та впроваджувати новітні знання.

Кожна країна обирає модель стимулювання інноваційної активності підприємств, що відповідає її унікальним умовам та особливостям, з урахуванням різноманітних регуляторних механізмів. Основні типи моделей згруповані в табл.1.3. Кожна з них має свої сильні та слабкі сторони, що зумовлені специфікою управлінських систем та орієнтовані на досягнення певних економічних і соціальних цілей.

Таблиця 1.3

Моделі стимулювання інноваційної активності підприємств у різних країнах

Модель	Характеристика
Європейська	Спрямована на ефективне використання можливостей публічно-приватного партнерства для розвитку фундаментальної та прикладної науки при збереженні значної частки державних інвестицій.
Американська	Стимулювання інноваційної діяльності через залучення значних коштів приватного капіталу та венчурних фондів; високі витрати на НДДКР; ефективна співпраця між державою, великим бізнесом і освітніми установами.
Ізраїльська	Успішні державні програми підтримки малого та середнього бізнесу, що базуються на державних замовленнях; активне залучення іноземних інвестицій в інноваційну сферу.
Скандинавська	Розвиток пріоритетних напрямків НДДКР, орієнтація на експорт високотехнологічної продукції.
Латиноамериканська	Визнана міжнародною науковою спільнотою недостатньо ефективною через відсутність системних програм розвитку галузей і фінансування інновацій за залишковим принципом.
Радянська	Ґрунтувалась на централізованому управлінні та фінансуванні інноваційної сфери, що дозволило здійснити масштабне технічне переоснащення з фокусом на технологічні інновації.
Східноєвропейська	Низький рівень інноваційної активності підприємств, обмежене фінансування НДДКР, яке переважно здійснюється за рахунок держави, та незавершеність інституційних реформ в інноваційній сфері.
Азіатська	Залучення іноземного бізнесу через створення сприятливих умов для його діяльності.

Джерело: опрацьовано автором на основі [10]

Таким чином, ефективне здійснення інноваційної діяльності можливе лише за умови налагодженої та взаємовигідної взаємодії між державним

сектором і бізнесом. У цьому контексті простежуються загальні тенденції розвитку національних інноваційних систем, серед яких можна виділити:

- інтеграцію наукової та освітньої сфери з виробничими процесами;
- орієнтацію на інноваційний підхід до інвестування в економіку;
- посилення міжнародного співробітництва у сфері фундаментальних наукових досліджень і високих технологій. [18, с. 54].

Досвід зарубіжних країн у застосуванні інновацій для економічного зростання показує, що успіх у цьому напрямку залежить від ефективного поєднання інноваційних стратегій, публічно-приватного партнерства та державної підтримки. Різні країни обирають свої моделі розвитку інновацій на основі національних особливостей, економічних пріоритетів і глобальних трендів.

У країнах Європи значна увага приділяється публічно-приватному партнерству, яке дозволяє зміцнити науковий потенціал і підтримувати інновації на всіх етапах їх розвитку. Європейські держави активно інвестують у фундаментальні та прикладні дослідження, що є важливим елементом для розвитку інноваційної економіки. Водночас, важливими факторами є інтеграція науково-освітньої сфери з виробництвом та інноваційний підхід до інвестицій.

У США основним рушієм інновацій є приватний капітал, зокрема венчурні фонди, що активно фінансують новітні технології. Системи управління науковими дослідженнями і розвитком бізнесу в США підтримують тісну співпрацю між державою, великим бізнесом та університетами. Високий рівень витрат на НДДКР та розвиток стартапів стали основою американської моделі інноваційної економіки.

Ізраїль, в свою чергу, сконцентрувався на розвитку малого та середнього бізнесу через державні програми та іноземні інвестиції. Його модель підтримки інновацій орієнтована на використання зовнішніх фінансових ресурсів для створення високотехнологічних стартапів.

Скандинавські країни відомі своєю орієнтацією на експорт високотехнологічної продукції, використовуючи державне фінансування для розвитку пріоритетних напрямків НДДКР. Вони активно підтримують експорт інноваційних товарів та послуг, забезпечуючи економічне зростання через інновації.

Азіатські країни, такі як Китай і Японія, стимулюють інноваційний розвиток за допомогою сприятливих умов для іноземних інвестицій та створення технологічних кластерів. Вони активно використовують державні програми для підтримки бізнесу та розвитку інноваційних секторів.

Загалом, досвід зарубіжних країн показує, що для досягнення стійкого економічного зростання необхідно впроваджувати інноваційні стратегії, які базуються на тісній співпраці між державою, бізнесом і науковими установами.

Отже, досвід зарубіжних країн у застосуванні інновацій для економічного зростання показує, що успішний розвиток інноваційної економіки можливий лише за умови тісної співпраці між державою, бізнесом та науковими установами. На нашу думку, Україна може суттєво посилити свій інноваційний розвиток, спираючись на досвід інших країн, зокрема через активне використання публічно-приватного партнерства для стимулювання інноваційних процесів. Важливо впроваджувати програми підтримки малого та середнього бізнесу, зокрема через податкові пільги, державне фінансування та спрощення адміністративних процедур. Такий підхід дозволить створити сприятливі умови для розвитку інновацій, залучення інвестицій та формування стійкої економічної моделі, орієнтованої на технологічні досягнення.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ ТА ПІВДЕННОГО РЕГІОНУ

2.1 Аналіз стану інноваційної діяльності в Україні

Інноваційна діяльність в Україні є важливим елементом економічного розвитку, що має на меті модернізацію промисловості, покращення якості продукції та послуг, а також створення нових технологій, здатних забезпечити конкурентоспроможність на міжнародному ринку. Останні роки в Україні спостерігається активізація інноваційної діяльності завдяки розвитку стартапів, зростанню інвестицій у науково-дослідні проєкти та підтримці урядом інноваційних ініціатив. Однак, незважаючи на активізацію інноваційних ініціатив, війна, що вже четвертий рік триває в нашій країні, має значний вплив на конкурентоспроможність країни, що знаходить своє відображення в глобальних рейтингах інновацій.

Інноваційна діяльність відіграє ключову роль у розвитку економіки України, сприяючи підвищенню конкурентоспроможності на міжнародному ринку та інтеграції країни у глобальні інноваційні процеси. Зазначимо, що за останні роки Україна дещо покращила свої позиції в Глобальному інноваційному індексі. Це досягнення стало можливим завдяки покращенню таких складових, як бізнес-середовище, людський капітал та дослідження.

За останні шість років українські ІТ-компанії залучили 1,5 млрд. дол. США венчурного капіталу, з яких 411,2 млн. дол. США було інвестовано у 2024 році. Це на 55% більше, ніж у 2023 році. Кількість стартапів в Україні досягла 2,6 тисячі, що втричі більше порівняно з 2020 роком. Ці дані свідчать про активний розвиток стартап-екосистеми та зростаючий інтерес інвесторів до українських технологічних компаній [17].

Варто також відмітити, що українські ІТ-компанії експортують послуги до 147 країн. Найбільшими ринками є США, Велика Британія, Ізраїль,

Швейцарія, Німеччина та Польща. У 2024 році ці країни забезпечили \$1,56 млрд доходу, що становить майже чверть від загального експорту ІТ-послуг у 6,45 млрд. дол. США. Більше 80% компаній-експортерів планують продовжувати розширення на ці ринки, що підкреслює стратегічну важливість зовнішньоекономічної діяльності для українського ІТ-сектору [13].

Зазначимо також, що у першому півріччі 2024 року в Україні було подано 16,723 заявки на об'єкти промислової власності, що на 9,4% більше порівняно з аналогічним періодом попереднього року. Зокрема, кількість заявок на торговельні марки зросла на 11,1%, на корисні моделі – на 14,5%, а на промислові зразки – на 69,8%. Ці дані свідчать про зростаючу інтерес до захисту інтелектуальної власності та активізацію інноваційної діяльності серед підприємств.

Загалом, у 2024 році Україна демонструвала як позитивні тенденції, так і певні виклики у сфері інноваційного розвитку. Впродовж року спостерігалось активне зростання стартап-екосистеми України, що стало можливим завдяки підтримці державних та міжнародних програм. Основними галузями, що розвивалися найбільш динамічно, стали MilitaryTech, HealthTech, штучний інтелект, фінансові технології та агротехнології. Значний вклад у розвиток інноваційної діяльності внесли університети, які все більше співпрацюють із бізнесом та міжнародними партнерами.

В рамках даного дослідження варто зазначити, що з метою стимулювання інноваційного розвитку у 2024 році було прийнято низку важливих законодавчих ініціатив. Зокрема, уряд України затвердив Стратегію цифрового розвитку інноваційної діяльності на період до 2030 року [Стратегія], яка визначає ключові напрямки розвитку, включаючи впровадження європейських стандартів у сфері інновацій та інтелектуальної власності.

Зазначимо, що у 2024 році фінансування інноваційної діяльності в Україні здійснювалося за рахунок державних та міжнародних грантів, приватних інвестицій та венчурного капіталу:

1. Державна підтримка. Так, протягом січня-березня 2024 року Національний фонд досліджень України використав 148 млн. грн. на фінансування наукових та інноваційних проєктів [15]. Окрім того, Уряд України розширив програми підтримки бізнесу, плануючи надати 15 000 грантів для підприємців у 2024 році [24].

2. Міжнародна підтримка. Європейський Союз започаткував програму Ukraine Facility, яка передбачає надання Україні фінансової допомоги в розмірі 50 млрд євро на період 2024-2027 років. Ці кошти призначені для підтримки державного бюджету, заохочення інвестицій та надання технічної допомоги. Із загальної суми 38,27 млрд євро буде спрямовано безпосередньо на фінансування потреб державного бюджету [32].

3. Приватні інвестиції та венчурне фінансування.

Так, наприклад, обсяг інвестицій в українську технологічну галузь у 2024 році зріс на 120% порівняно з 2023 роком [13].

Зазначимо також, що в 2023 році кількість венчурних інвестицій в українські технологічні стартапи знизилася до 82 угод порівняно з 184 у 2022 році та 312 у 2021 році. Проте, у 2022–2023 роках в Україні з'явилися 200 нових стартапів, що демонструє стійкість та потенціал технологічного сектору [4].

Важливою складовою дослідження інноваційної діяльності є аналіз джерел фінансування інноваційних підприємств, оскільки стартап-екосистема України ще не має добре розвиненої інфраструктури венчурного капіталу та мереж бізнес-ангелів. Згідно з аналітичними даними, основним джерелом фінансування для українських стартапів залишаються особисті кошти засновників, які покривають потреби на 84,2% (рис. 2.1). Така ситуація істотно гальмує розвиток стартап-екосистеми, адже фінансові

потреби стартапів часто є непередбачуваними, а приватні ресурси – обмеженими.

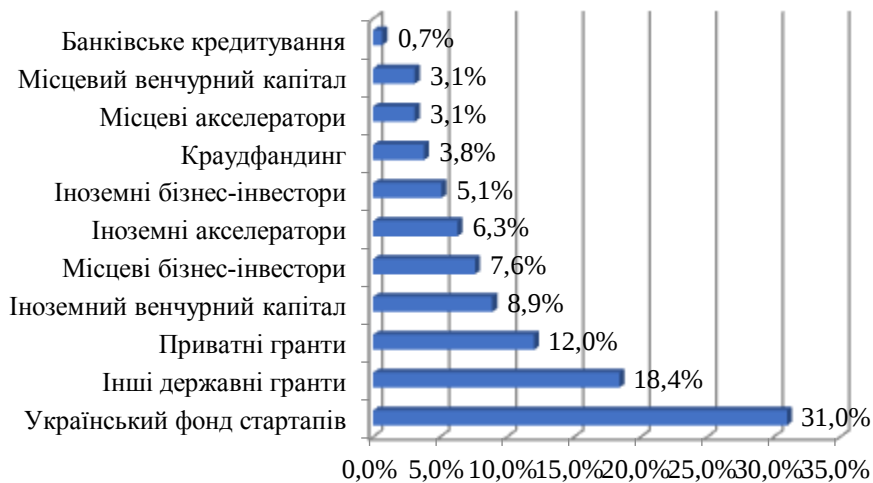

Рис. 2.1. Джерела фінансування українських стартапів, %

Джерело: [4]

Нестача зовнішнього фінансування призводить до того, що значна частина стартапів змушена припиняти діяльність через вичерпання фінансових ресурсів. Особливо це стосується DeepTech-проектів або стартапів з тривалими pre-seed та seed стадіями, для яких подолати так звану «долину смерті» без зовнішньої підтримки практично неможливо.

У зв'язку з цим дедалі більше стартапів орієнтуються на пошук іноземних джерел фінансування – венчурних фондів, акселераторів, грантових програм. Це, своєю чергою, спричиняє вплив інноваційних проектів до інших юрисдикцій, де існують кращі умови для розвитку.

Загалом ці цифри свідчать про обмеженість доступу до якісних інструментів фінансування в межах країни та нагальну потребу у розвитку фінансової інфраструктури для підтримки інноваційних підприємств.

Ринок стартапів в Україні є досить різноплановим і динамічним, однак, попри позитивні зрушення, він стикається з низкою серйозних проблем. Серед найгостріших – нестача фінансових ресурсів, особливо для розширення команд. Разом з тим, багато стартапів зіштовхуються з браком

необхідних знань, навичок та управлінських компетенцій. Проблемами також є завищені очікування кандидатів щодо рівня заробітної плати, низька продуктивність працівників, а також висока плинність кадрів, хоча більшість засновників сприймають ці виклики як другорядні (рис. 2.2).

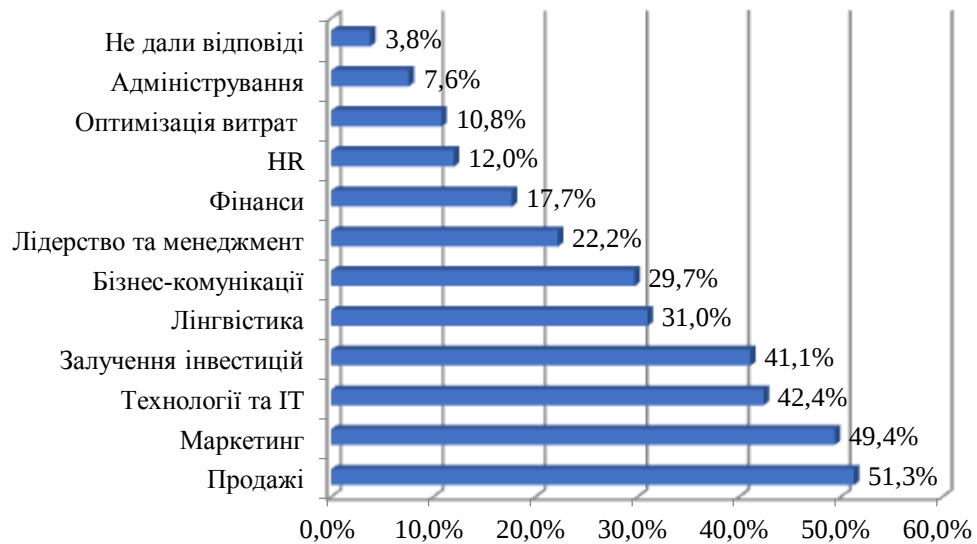

Рис. 2.2. Сфери нестачі компетенції співробітників у команді стартапу, %

Джерело: [4]

Академічні компоненти стартап-екосистеми України включають:

- Бізнес-інноваційний центр Tech StartUp School (НУ «Львівська політехніка»);
- Стартап-школа КПП ім. Ігоря Сікорського;
- Мережа стартап-шкіл Sikorsky Challenge Ukraine;
- Стартап-школа НУБіП України;
- Стартап-школа КНЕУ;
- Стартап-школа ЧНУ;
- CfE Accelerator та інші.

До неакадемічних компонентів належать:

- Startup School by Startup Depot;
- інноваційний парк UNIT.City;
- інноваційний парк LvivTech.City;

- інноваційний центр Промприлад. Реновація;
- інноваційно-технологічний парк Кристал;
- індустриальний парк E40 Industrial Park;
- Ukrainian Hub.

Ці академічні та неакадемічні ініціативи відіграють важливу роль у формуванні національної інноваційної екосистеми та підтримці стартапів, особливо на ранніх стадіях їх розвитку. Водночас очевидно залишається потреба у подальшому розширенні можливостей фінансування, розвитку компетенцій команд та посиленому партнерстві між усіма гравцями ринку.

4. Грантові програми.

Слід зауважити, що з початку 2024 року в Україні було запущено три масштабні національні грантові програми, спрямовані на підтримку технологічних стартапів. Розмір фінансування в межах цих програм може сягати до 100 000 дол. США. Серед донорів – провідні європейські й американські інституції, а також великі технологічні компанії [12].

Також важливо зазначити, що українські підприємства продовжують інвестувати у власні дослідницькі центри (R&D), особливо у сферах біотехнологій, штучного інтелекту та оборонних технологій (табл.2.1).

Таблиця 2.1

Огляд основних показників і витрат на дослідження та розробки в Україні за 2023 рік

Показник	Значення
Загальні витрати на R&D	1,2% від ВВП України
Витрати за секторами	
Бізнес-сектор	45% витрат на R&D
Державний сектор	35% витрат на R&D
Вищі навчальні заклади	20% витрат на R&D
Сфери інвестування	
Біотехнології	300 млн. грн.
Штучний інтелект	250 млн. грн.
Оборонні технології	500 млн. грн.
Університетські лабораторії та інноваційні хаби	
Спільні проекти з бізнесом	50 нових проектів
Інноваційні хаби	10 нових хабів, 200 стартапів та дослідницьких груп

Джерело: [17]

Незважаючи на позитивні тенденції, підприємства стикаються з низкою бар'єрів, які гальмують розвиток інновацій. За даними опитування National IP&I Hub, основними внутрішніми перешкодами є [26]:

1. Нестача кваліфікованої робочої сили: 45% респондентів вказали на цю проблему.
2. Застарілі засоби виробництва: 37% опитаних відзначили цю причину.
3. Витрати на матеріали та комплектуючі: 27% респондентів вказали на високі витрати.

Серед правових бар'єрів найбільше турбують:

1. Відсутність спеціалізованого законодавства: 29% опитаних відзначили цю проблему.
2. Висока вартість ліцензування: 23% респондентів вказали на цю перешкоду.
3. Складність отримання патентів: 12% опитаних вказали на цю проблему.

Ці дані вказують на необхідність комплексного підходу до вирішення проблем інноваційної діяльності, включаючи покращення кадрового потенціалу, оновлення виробничих засобів та вдосконалення правового поля.

Таким чином, 2024 рік для інноваційної діяльності в Україні став періодом як значних досягнень, так і викликів. Подальший розвиток інноваційного сектору потребує системного підходу з боку держави, міжнародних партнерів та бізнесу.

2.2 Аналіз проблем та перешкод на шляху впровадження інновацій у Південному регіоні країни

Впровадження інновацій у різних регіонах України є ключовим фактором для розвитку економіки та підвищення конкурентоспроможності країни на міжнародному рівні. Південний регіон, який охоплює такі важливі

для економіки країни області, як Одеська, Миколаївська, Херсонська та інші, володіє значним потенціалом у різних сферах, від аграрного виробництва до морської логістики та інфраструктури. Однак, попри наявність ресурсів та стратегічних можливостей, на шляху впровадження інноваційних технологій та розвитку стартапів цього регіону існують численні проблеми та бар'єри, що гальмують його зростання.

Південний регіон України має значний потенціал для інноваційного розвитку завдяки сприятливим природним умовам, розвиненій логістичній інфраструктурі та стратегічному розташуванню. На нашу думку, інноваційний потенціал Південного регіону України охоплює декілька ключових сфер (табл.2.2).

Таблиця 2.2

Ключові напрями реалізації інноваційного потенціалу Південного регіону
України

№ за/п	Сфера	Напрямок реалізації
1	Агропромисловий комплекс	Впровадження сучасних технологій у вирощуванні, зберіганні та переробці сільськогосподарської продукції, автоматизація виробництва та використання біотехнологій.
2	Відновлювана енергетика	Розширення потужностей вітрової та сонячної енергетики, впровадження новітніх енергозберігаючих технологій.
3	Логістика та морська інфраструктура	Цифровізація портів, розвиток «зеленого» судноплавства, впровадження інтелектуальних транспортних систем і підвищення ефективності міжнародної торгівлі.
4	Оборонні технології та MilitaryTech	Створення сучасних підприємств для виробництва військової техніки, дронів, інноваційних засобів захисту та удосконалення інфраструктури безпеки
5	Туризм	Розвиток екотуризму, модернізація курортної інфраструктури, впровадження цифрових сервісів для туристів і залучення інвестицій у сферу гостинності

Джерело: сформовано автором самостійно

Південний регіон України володіє багатими природними, економічними та людськими ресурсами, що створюють хорошу основу для впровадження інновацій та розвитку новітніх технологій. Одним з найбільших активів регіону є його стратегічне розташування, яке сприяє

розвитку важливих секторів економіки, таких як агропромисловий комплекс, морська логістика, енергетика та туризм.

Південний регіон має значні аграрні ресурси, зокрема родючі землі, що дозволяє вирощувати різноманітні сільськогосподарські культури. Це відкриває можливості для інновацій у аграрних технологіях, таких як використання розумних сільськогосподарських технологій (smart farming), автоматизація виробництва, покращення логістики та збільшення доданої вартості агропродукції через переробку.

Відмітимо, що загальна площа сільськогосподарських земель у Південному регіоні складає близько 12 млн. гектарів, з яких 10 млн. гектарів займає землеробство. Середньорічний урожай зернових культур в регіоні – понад 7 млн тонн.

Аграрні стартапи, орієнтовані на біотехнології, екологічно чисті методи ведення господарства та ефективні системи зрошення, мають великий потенціал для розвитку в цьому регіоні.

Окрім того, Південний регіон має потужний транспортно-логістичний сектор завдяки своїй прибережній зоні, зокрема порти Одещини (Одеський порт, порт Южний, Іллічівський порт) відіграють важливу роль у зовнішній торгівлі країни.

У рамках даного дослідження варто зазначити, що, за даними ДП «Адміністрація морських портів України», у 2024 році обсяги обробки вантажів в українських морських портах досягли рекордного рівня – 97,2 млн тонн [8]. Це значно більше, ніж у 2023 році, коли перевантаження склало 62 млн тонн, що свідчить про активне відновлення та інтенсивний розвиток морської логістики України, незважаючи на складну геополітичну ситуацію.

Основним фактором зростання стали зернові та рудні вантажі – 60,3 млн тонн і 18,5 млн тонн відповідно. Зернові культури залишаються важливою експортною продукцією, підтверджуючи стратегічну роль України як одного з провідних аграрних експортерів у світі.

Одним із значних досягнень стало стабільне функціонування Українського морського коридору. Злагоджена робота портів Південного регіону дозволила значно збільшити обсяги перевалки вантажів (рис. 2.3). Безпека цього коридору забезпечена завдяки високому професіоналізму та рішучим діям Військово-морських сил ЗСУ, які охороняють морські шляхи.

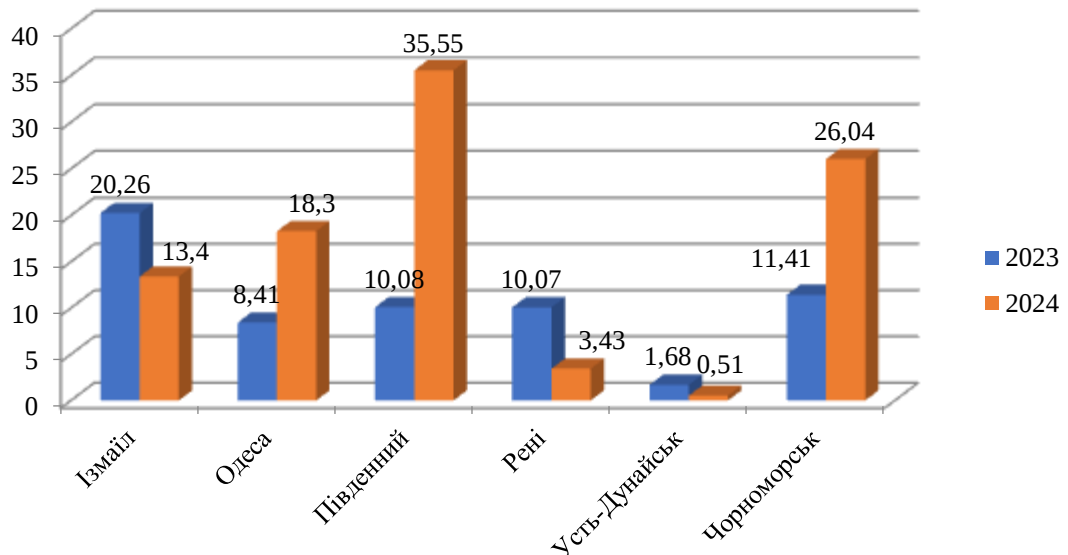

Рис.2.3. Вантажообіг портів Півдденного регіону за 2023-2024 рр., млн.

ТОНН

Джерело: [8]

Інновації в цій сфері, такі як автоматизація процесів перевантаження, створення інтелектуальних транспортних систем і розвиток логістичних хабів, можуть значно підвищити ефективність і зменшити витрати на транспортування товарів.

Також в регіоні спостерігається значний розвиток нафтогазового та енергетичного секторів, що відкриває можливості для впровадження інновацій у відновлювальну енергетику, такі як сонячні та вітрові станції, а також інновацій у сфері енергоефективності. Це дозволяє не тільки знижувати витрати на енергію, а й покращувати екологічну ситуацію в регіоні.

Зазначимо, що потужності сонячної енергетики Південного регіону складають більше 1,2 ГВт, зокрема Одеська область має понад 600 МВт встановлених потужностей. Загальна кількість вітрових станцій у регіоні становить близько 120, з потенціалом для подальшого розвитку до 2,5 ГВт.

Ресурси людського капіталу також є важливим стратегічним фактором. Південний регіон має кілька вищих навчальних закладів, науково-дослідних інститутів та технопарків, які сприяють розвитку інноваційних стартапів, наукових розробок та технічних інновацій. Однак, хоча є потенціал для розвитку інновацій, необхідно посилити взаємодію між науковими установами, бізнесом та органами влади для створення сприятливого середовища для інноваційного підприємництва.

Таким чином, наявність стратегічних ресурсів та можливостей для розвитку інноваційних технологій у Південному регіоні створює передумови для його подальшого економічного зростання.

Однак, попри наявність ресурсів та стратегічних можливостей, на шляху впровадження інноваційних технологій та розвитку стартапів цього регіону існують численні проблеми та бар'єри, що гальмують його зростання.

Серед основних викликів:

- війна в Україні на сьогодні є визначальним чинником, який впливає на формування інноваційного середовища;
- недосконала нормативно-правова база, відсутність розвиненої інституційної структури та інфраструктури для підтримки інновацій;
- слабка інноваційна основа для різних галузей економіки, що обмежує можливості для розвитку нових технологій і виробництв;
- надмірна присутність іноземних компаній на внутрішньому ринку, зокрема в сфері ІТ-аутсорсингу, що призводить до виведення фінансових ресурсів за кордон;
- відсутність підґрунтя для розвитку інноваційної ІТ-індустрії, що обмежує її можливості для зростання та інновацій;

- втрата наукового та трудового потенціалу через недостатню підтримку наукових установ і відсутність ефективних стимулів для розвитку науково-дослідницької діяльності;

- низький рівень впровадження екологічних інновацій, стратегій та програм, що затримує розвиток національної екологічно чистої продукції [16].

Отже, інновації мають ключове значення для економічного зростання, проте їх успішне впровадження вимагає не лише глибокого розуміння технічних аспектів, але й врахування соціальних та економічних факторів. Важливим чинником є ефективне державне регулювання та формування сприятливого інституційного середовища, яке підтримує розвиток інноваційної діяльності [22, с. 292].

Таким чином, впровадження інновацій є ключовим фактором економічного розвитку України, так як вони сприяють підвищенню продуктивності, створенню нових робочих місць та зміцненню конкурентоспроможності країни.

Південний регіон України має великий потенціал для інноваційного розвитку завдяки стратегічному розташуванню, розвиненій інфраструктурі та природним ресурсам, зокрема у сферах агробізнесу, відновлюваної енергетики, логістики та військових технологій.

Проте для реалізації цього потенціалу необхідно подолати існуючі бар'єри, такі як недосконала нормативно-правова база і відсутність належної підтримки наукових досліджень. Успішне впровадження інноваційних стратегій вимагатиме комплексного підходу, включаючи ефективне державне регулювання та розвиток інфраструктури для підтримки інноваційної діяльності.

2.3 Оцінка інноваційного потенціалу України за міжнародними рейтингами

Оцінка сучасного стану інноваційної діяльності України вказує на незначний прогрес у порівнянні з іншими країнами, що пов'язано із нестабільною політичною ситуацією та обмеженим фінансуванням

Глобальний Інноваційний Індекс (GII) оцінює інноваційний потенціал країн, класифікуючи їх за різними економічними сферами. Індекс включає 80 показників, які об'єднані у дві основні категорії – вхідні та вихідні інноваційні ресурси, що відображають різні аспекти інноваційної діяльності.

Глобальний індекс інновацій 2024 (GII) відображає актуальні тенденції у сфері інновацій на тлі помірного економічного зростання, скорочення фінансування інноваційних проєктів і зниження продуктивності праці. Хоча традиційно індекс фокусується на інноваціях як рушії економічного розвитку, цього року особливу увагу приділено соціальним інноваціям.

Згідно з оцінками експертів, у світі функціонує близько 11 мільйонів соціальних підприємств і 30 мільйонів соціальних підприємців, які сукупно формують внесок у глобальний ВВП на рівні приблизно 2 трильйонів доларів США. Такі організації дедалі частіше відіграють ключову роль у подоланні глобальних викликів – зокрема бідності, екологічних проблем і соціальної нерівності.

Попри суттєвий внесок, соціальні підприємства тривалий час залишалися поза основною орбітою інноваційної політики. Видання GII 2024 акцентує на необхідності інтеграції соціального підприємництва до інноваційної екосистеми та пропонує рекомендації щодо посилення його потенціалу як важливого чинника сталого розвитку [19].

Згідно з даними Глобального інноваційного індексу (GII), Україна продовжує демонструвати коливання у своєму рейтингу інноваційної діяльності протягом останніх чотирьох років [19]:

– 2021 рік: Україна зайняла 49-те місце, потрапивши до трійки лідерів серед країн з групи lower-middle income, що свідчило про позитивний розвиток інновацій в країні;

– 2022 рік: відбулося зниження позиції на 8 місць – Україна опустилася до 57-го місця, що було значним падінням у порівнянні з попереднім роком. Вона також зайняла 34 місце серед 39 економік Європейського Союзу.

– 2023 рік: спостерігалось деяке покращення. Україна піднялася до 55-го місця в світі та зберегла 34-ту позицію серед економік ЄС. Це свідчить про поступову стабілізацію та позитивні зміни у сфері інновацій.

– 2024 рік: Україна зайняла 60-те місце в світовому рейтингу серед 133 країн, залишаючись на 34-му місці серед економік ЄС.

Відмітимо деякі основні позиції проведеного рейтингового оцінювання в 2024 році (у порівнянні з попереднім 2023 роком):

– людський капітал та дослідження – 47-е місце (покращення на 2 позиції);

– бізнес-середовище – 88-е місце (покращення на 11 позицій);

– інформаційно-комунікаційні технології – 59-е місце (покращення на 4 позиції);

– регуляторне середовище – 77-е місце (погіршення на 2 позиції);

– освіта – 31-е місце (погіршення на 5 позицій);

– науково-дослідницька діяльність (R&D) – 68-е місце (погіршення на 9 позицій);

– знання та результати наукових досліджень – 45-е місце (погіршення на 9 позицій).

Варто зазначити, що у 2024 році Україна зайняла 4-е місце серед 38 країн з групи доходів нижче середнього.

Динаміка рейтингу GII України за 2021-2024 роки представлена в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Рейтинг ГП України у 2021-2024 рр.

Рік	ГП-позиція	Інноваційні ресурси	Інноваційні результати
2021	49	76	37
2022	57	75	48
2023	55	78	42
2024	60	78	54

Джерело: складено автором на основі [19]

Доступність вихідних даних та зміни у структурі методології ГП істотно впливають на щорічне співставлення позицій країн у рейтингу Глобального індексу інновацій. Так, статистичний довірчий інтервал для позиції України у ГП 2024 варіюється від 49 до 65 місця, що свідчить про певну невизначеність у рейтинговій оцінці.

Попри зусилля у сфері науково-технічного розвитку, Україна наразі не має жодного кластеру у топ-100 світових науково-технічних центрів за версією ГП. Це підкреслює потребу в більш активному створенні інноваційних екосистем, що поєднують науку, бізнес і державну підтримку.

У межах Глобального трека інновацій ГП 2024 надається актуальна оцінка інноваційного середовища в Україні. Цей інструмент показує темпи впровадження новітніх технологій та їх вплив на суспільний розвиток. За останній короткостроковий період в Україні покращення спостерігалось за чотирма індикаторами, тоді як погіршення – за п’ятьма, що свідчить про змішану динаміку інноваційного прогресу.

Зміни в інвестиціях в науку та інновації в Україні за 2022-2023 роки наведено в табл.2.4.

Таблиця 2.4

Динаміка інвестицій в науку та інновації в Україні у 2023 році порівняно з 2022 роком, %

Наукові публікації	Венчурний капітал		Міжнародні патентні заявки
	Цифри угод	Значення угоди	
-2,7	66,7	750,6	3,4

Джерело: складено автором на основі [19]

У 2024 році Україна займає найвищі позиції в рейтингах за такими напрямками, як рівень знань і технологічного розвитку (34-те місце), ефективність бізнес-процесів (45-те місце) та стан людського капіталу й наукових досліджень (54-те місце). Водночас найслабші результати країна демонструє за показниками «Інституції» (107-ме місце), «Розвиток ринку» (85-те місце) та «Інфраструктура» (82-ге місце).

Рейтинг України за показником GII у 2024 році представлена в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Рейтинг України за показником GII у 2024 році

Вхідний ранг	Індикатор рейтингової оцінки
Заклади:	107
інституційне середовище	117
нормативно-правове середовище	106
ділове середовище	84
Людський капітал і дослідження:	54
Освіта	43
вища освіта	49
дослідження та розробки (R&D)	69
Інфраструктура:	82
інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ)	56
загальна інфраструктура	117
екологічна стійкість	81
Вишуканість ринку:	84
Кредит	100
Інвестиції	103
торгівля, диверсифікація та масштаб ринку	50
Ділова витонченість	45
працівники знань	39
інноваційні зв'язки	63
поглинання знань	69
Результати знань і технологій:	34
створення знань	29
вплив знань	60
поширення знань	35
Творчі результати:	68
нематеріальні активи	69
творчі товари та послуги	89
творчість в Інтернеті	39

Джерело: складено автором на основі [19]

Попри триваючу збройну агресію з боку російської федерації, Глобальний індекс інновацій 2024 (GII) фіксує позитивні тенденції у розвитку інноваційної діяльності в Україні. Зокрема, наша країна демонструє високу ефективність використання інвестицій в інновації – обсяг створеної інноваційної продукції перевищує очікуваний рівень, виходячи з вкладених ресурсів та розміру ВВП.

Традиційно Україна показує кращі результати у сфері інноваційного виходу, ніж у розділі, що стосується ресурсного забезпечення інновацій (внесків). Це свідчить про високий рівень продуктивності інноваційної системи, незважаючи на обмежені фінансові й інституційні можливості.

Автори GII використовують показник ВВП на душу населення для порівняння інтенсивності економічного розвитку з рівнем інноваційної активності. У цьому контексті, за індексом співвідношення результатів до інвестицій, Україна посіла високе 6-те місце серед усіх країн, що є свідченням її значного інноваційного потенціалу навіть в умовах війни. Інноваційний розвиток України відбувається швидше, ніж економічний, що спостерігається протягом останнього десятиліття (2014-2024 роки).

Також зафіксовані позитивні зміни у деяких індикаторах: зокрема, поліпшилося становище за показником «складність ринку» (85-е місце порівняно з 104-м у 2023 році) та «складність бізнесу» (45-е місце проти 48-го у 2023 році). У 2024 році також покращився рівень індикатора «онлайн-творчість» (39-е місце проти 44-го в минулому році).

Україна залишається лідером за субіндексом «корисні моделі за походженням», посідаючи перше місце, як і в 2023 році.

У 2024 році Україна посіла 2-ге місце за індикатором «зайнятість жінок з вищою освітою» та 4-те місце за індикатором «витрати на програмне забезпечення».

Водночас слід відзначити, що низка негативних тенденцій у сфері інновацій значною мірою спричинена триваючими бойовими діями, розв'язаними російською федерацією проти України. Зокрема, фіксується:

- погіршення показників, пов'язаних з людським капіталом, інституційною спроможністю та науково-дослідною діяльністю;
- зменшення рівня охоплення населення загальною середньою та вищою освітою;
- скорочення надходжень прямих іноземних інвестицій;
- сповільнення темпів розвитку інфраструктури [9].

У контексті оцінки стартап-екосистем варто звернути увагу на результати Global Startup Ecosystem Index 2024, який охоплює 1000 міст зі 100 країн світу, відслідковуючи динаміку та основні тренди у сфері стартапів, починаючи з 2017 року. У цьогорічному рейтингу, підготовленому Глобальним дослідницьким центром стартапів та інновацій StartupBlink, Україна посіла 46 місце, покращивши свої позиції на три пункти порівняно з 2023 роком (49-те місце).

Також Україна увійшла до десятки лідерів серед країн Східної Європи, зайнявши 9-те місце. До рейтингу топ-1000 міст світу ввійшли шість українських міст: Київ – 75 місце; Львів – 397 місце; Харків – 599 місце; Одеса – 682 місце; Тернопіль – 962 місце; Дніпро – 969 місце.

Серед найвідоміших українських стартапів – Grammarly, GitLab та Ahrefs, які здобули широку міжнародну популярність і велику базу користувачів, підтверджуючи високий рівень професійної підготовки українських фахівців. Попит на українських розробників з боку іноземних компаній залишається стабільно високим, проте багато з них обирають шлях створення власних стартапів, навіть попри конкурентні пропозиції працевлаштування.

Щодо European Innovation Scoreboard (EIS), цей інструмент надає комплексну порівняльну оцінку науково-інноваційної діяльності країн-членів ЄС, інших європейських країн і світових конкурентів. Він дозволяє аналізувати як сильні, так і слабкі сторони національних інноваційних систем, надаючи можливість користувачам візуалізувати результати, дослідити профілі країн та виявити кореляції між окремими індикаторами.

Динаміка Інноваційного індексу Європейського інноваційного табло (ІІ ЄІТ) України в 2024 році наведена в табл.2.6.

Таблиця 2.6

Динаміка ІІ ЄІТ України в 2024 році

Індикатор	Результати України порівняно з ЄС у 2024 р.	2024/2023
Підсумковий інноваційний індекс	32,5	0,1
Людські ресурси	29,8	-
Привабливі дослідницькі системи	13,0	3,9
Цифровізація	115,6	-
Фінанси та підтримка	28,4	-2,0
Фірмові інвестиції	30,2	-1,1
Використання інформаційних технологій	21,5	-
Зв'язки	21,4	-
Інтелектуальні активи	20,0	1,2
Вплив на зайнятість	73,7	-
Вплив продажів	34,8	0,5
Екологічна стійкість	71,5	-3,0

Джерело: складено автором на основі [16]

Відповідно до даних Європейського інноваційного табло 2024 року, Україна належить до групи нових інноваторів. Рівень інноваційного розвитку нашої країни становить 32,5% від середнього показника ЄС, що нижче за середній рівень серед інших нових інноваторів (48%).

Основні переваги України:

- висока проникність широкосмугового зв'язку;
- значний обсяг експорту наукомістких послуг;
- високий рівень зайнятості у наукомісткій діяльності.

Відносні слабкі сторони:

- низький рівень запровадження малими та середніми підприємствами (МСП) інноваційних продуктів;
- недостатній розвиток інноваційних бізнес-процесів у МСП;
- слабкі позиції у сфері дизайну додатків.

Значне зростання у 2024 році спостерігається за такими індикаторами:

- кількість наукових публікацій серед 10% найбільш цитованих;

- кількість заявок на торговельні марки;
- обсяги експорту наукомістких послуг.

Водночас зафіксовано зниження за такими показниками:

- частка іноземних докторантів серед усіх докторантів;
- експорт середньо- та високотехнологічної продукції;
- державні витрати на дослідження та розробки.

Аналіз свідчить про тенденцію до зменшення інвестицій у людський капітал у сфері наукових досліджень, що з 2017 року призвело до зниження цього показника на 7,7%, зокрема через скорочення кількості докторантів на 6,1%. Причинами таких змін є повільні темпи реформування наукової галузі та постійна міграція висококваліфікованих кадрів за кордон. Водночас, упродовж 2017–2024 років привабливість української наукової системи зросла на 11,2%, однак через низьку стартову базу цей показник досяг лише 13,0% від середнього рівня країн ЄС у 2024 році.

Позитивні зрушення стали можливими завдяки збільшенню кількості наукових публікацій у топ-10% найбільш цитованих на 14,4% і зростанню частки докторантів на 7,6%. Це пов'язано з активнішою інтеграцією України в наукові програми ЄС. Крім того, у сфері цифровізації Україна демонструє результати, що перевищують середньоєвропейські – 115,6% від середнього показника ЄС, зокрема завдяки високому рівню доступу до широкосмугового інтернету (99,5%).

Попри це, обсяги державного та приватного фінансування досліджень і розробок залишаються низькими – лише 4,9% і 9,7% відповідно від середніх показників ЄС у 2024 році. Позитивною тенденцією є зростання венчурного фінансування НДДКР на 45,6% із 2017 року, а також активність компаній у впровадженні інновацій, не пов'язаних із дослідженнями, які сягнули 54,2% від середнього показника ЄС. Однак обмежене державне фінансування бізнес-досліджень – через такі інструменти, як Національний фонд досліджень та Український фонд стартапів – становить лише 11,0% від

середнього рівня по ЄС, що не дозволяє повноцінно підтримати інноваційний розвиток.

Розвиток інформаційно-комунікаційного сектору позитивно вплинуло на експорт інтелектуальних послуг, який збільшився на 37,9% з 2017 року. Також Україна досягла 80,1% від середнього рівня ЄС за показником зайнятості у високотехнологічних сферах. Водночас, процес деіндустріалізації призвів до зменшення експорту середньо- та високотехнологічної продукції на 19,4%. Політична нестабільність і військові події змінили пріоритети урядової політики, що ускладнило розвиток інновацій у країні [28].

РОЗДІЛ 3

ВПЛИВ ІННОВАЦІЙ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІВДЕННОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

Південний регіон відіграє важливу роль у економічному розвитку країни. Із стратегічно важливим розташуванням на узбережжі Чорного та Азовського морів, цей регіон є ключовим для розвитку торгівлі, сільського господарства, промисловості та інфраструктури. Водночас, для забезпечення сталого економічного зростання, Південний регіон потребує активного впровадження інновацій та технологій, що дозволяють адаптуватися до сучасних глобальних викликів.

Інновації є важливим рушієм економічного розвитку, сприяючи не лише підвищенню продуктивності, але й створенню нових можливостей для бізнесу, розвитку інфраструктури та покращення якості життя населення. На нашу думку, в Південному регіоні України інноваційний потенціал може сприяти вирішенню декількох важливих завдань:

1. Сільське господарство. Регіон є одним із головних аграрних центрів України, і впровадження інноваційних технологій у галузі дозволяє значно підвищити врожайність та ефективність виробництва. Використання сучасних методів точного землеробства, автоматизація процесів, а також впровадження біотехнологій можуть дозволити покращити екологічну ситуацію та зменшити витрати ресурсів.

2. Промисловість. Враховуючи індустріальну специфіку Південного регіону, зокрема наявність великих портів і підприємств важкої промисловості, інновації в цих галузях сприятимуть модернізації виробництва, підвищенню енергоефективності та зниженню впливу на навколишнє середовище.

3. Енергетика та відновлювальні джерела енергії. Південний регіон має великий потенціал для розвитку альтернативної енергетики. Сонячна енергетика, вітрові та гідроелектростанції можуть не лише зменшити

залежність від традиційних джерел енергії, але й стимулювати розвиток нових технологій та створення робочих місць.

4. Інфраструктура та транспорт. Завдяки стратегічному розташуванню регіон є важливим логістичним хабом. Інновації в транспортній інфраструктурі, такі як автоматизація портових терміналів, використання розумних транспортних систем, а також удосконалення логістичних ланцюгів дозволяють підвищити ефективність роботи портів та знизити витрати на транспортування товарів.

Перспективи інноваційного розвитку Південного регіону України багато в чому залежать від системи підтримки інновацій, державної політики, інвестицій у науково-технічний прогрес та взаємодії з міжнародними партнерами. Основні напрямки розвитку згруповано на рис.3.1.

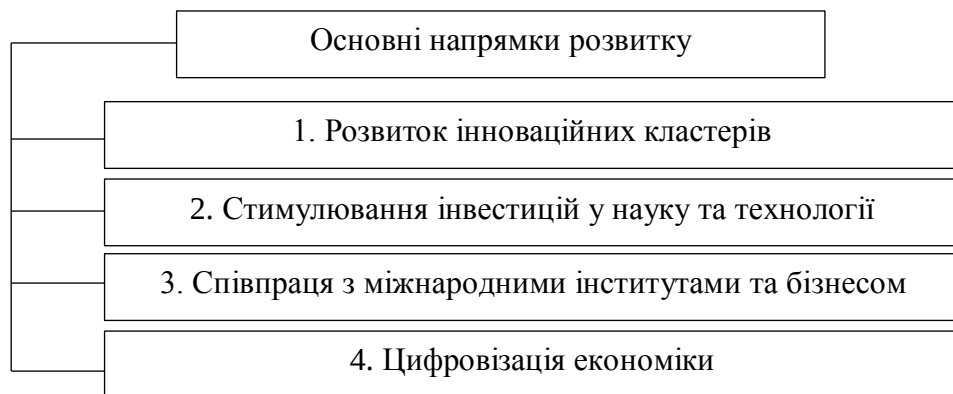

Рис.3.1. Основні напрямки інноваційного розвитку Південного регіону України

Джерело: складено автором самостійно

Розглянемо ці напрямки детальніше:

1. Розвиток інноваційних кластерів. Створення спеціалізованих інноваційних кластерів у галузях агропромислового комплексу, енергетики та логістики може забезпечити сприятливі умови для розвитку стартапів, малого і середнього бізнесу, а також дозволить залучати інвестиції.

2. Стимулювання інвестицій у науку та технології. Однією з ключових складових інноваційного розвитку є залучення інвестицій у наукові дослідження та розробки. Системи підтримки інновацій, такі як гранти,

податкові пільги та технопарки, можуть стати основою для розвитку новітніх технологій, зокрема у галузях, що мають стратегічне значення для регіону.

3. Співпраця з міжнародними інститутами та бізнесом. Інноваційний розвиток потребує тісної співпраці з міжнародними науковими інститутами, університетами та бізнесами. Це дозволяє не тільки імпортувати передові технології, але й сприяти експортному потенціалу українських інновацій. Південний регіон може стати важливим учасником в міжнародних програмах науково-технічного співробітництва.

4. Цифровізація економіки. Розвиток цифрових технологій у бізнесі, освіті, охороні здоров'я та інших сферах є важливим фактором для забезпечення конкурентоспроможності. Південний регіон може розвивати інноваційні платформи для сприяння цифровій трансформації підприємств, органів влади та громадянського суспільства.

Незважаючи на великі можливості, інноваційний розвиток Південного регіону України стикається з низкою викликів:

- недостатнє фінансування. Брак інвестицій у науково-дослідні розробки, а також недостатня державна підтримка інноваційних проектів можуть уповільнити розвиток нових технологій;
- інфраструктурні обмеження. Хоча регіон має значний інфраструктурний потенціал, його модернізація, особливо в умовах сучасних економічних викликів, потребує значних зусиль;
- відтік кадрів. Високий рівень еміграції молодих та кваліфікованих спеціалістів може обмежити потенціал для розвитку інноваційних проектів, якщо не буде створено достатньо умов для залучення талановитих людей до регіону.

Отже, інноваційний розвиток Південного регіону України має величезний потенціал для зміцнення економічних позицій країни на міжнародній арені. Впровадження новітніх технологій у різні сектори економіки дозволить підвищити конкурентоспроможність, залучити інвестиції та сприяти сталому розвитку регіону.

ВИСНОВКИ

Таким чином, дослідивши вплив інновацій на економічний розвиток України загалом та Південного регіону зокрема, можемо зробити наступні висновки:

1. Розглянувши поняття та класифікацію інновацій, ми з'ясували, що поняття інновацій охоплює широкий спектр змін, що включають створення, впровадження та поширення нових ідей, технологій, продуктів чи управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності та конкурентоспроможності. Класифікація інновацій за результатами та ступенем дієвості дозволяє виокремити різні типи інновацій, що можуть мати різний вплив на підприємства та галузі.

2. Вивчивши механізми впливу інновацій на економічний розвиток, ми зрозуміли, що вони є багатограними та взаємопов'язаними. Вони не лише підвищують продуктивність і сприяють зниженню витрат, а й створюють нові ринки та бізнес-сектори, що стимулює економічне зростання. Інновації допомагають адаптуватися до змін, вирішувати глобальні проблеми та покращувати якість життя, тим самим забезпечуючи стабільність та сталий розвиток економіки.

3. Ознайомившись із досвідом зарубіжних країн у застосуванні інновацій для економічного зростання, можемо сказати, що успіх залежить від ефективного поєднання державної підтримки, приватних інвестицій та наукових досліджень. Країни, такі як США, Європейські держави, Ізраїль і Скандинавія, демонструють різні моделі інноваційних стратегій, що включають публічно-приватне партнерство, високі інвестиції в НДДКР і підтримку стартапів. Вони активно інтегрують науково-освітню сферу з виробництвом, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності і стабільному економічному зростанню.

4. Оцінивши стан інноваційної діяльності в Україні, ми зробили висновок, що інноваційна діяльність в Україні в 2024 році демонструє

позитивні тенденції, зокрема розвиток стартап-екосистеми та зростання інвестицій у ключові технологічні галузі. Однак, війна та економічні труднощі залишають значний вплив на розвиток інновацій, зокрема через фінансові обмеження та інфраструктурні проблеми.

5. Аналіз проблем та перешкод на шляху впровадження інновацій у Південному регіоні країни, показав, що існує ряд серйозних проблем, серед яких війна, недосконала нормативно-правова база, слабка інноваційна інфраструктура та недостатня підтримка науково-дослідницької діяльності. Окрім того, розвиток ІТ-індустрії та екологічно чистих технологій є обмеженим, що гальмує інноваційний потенціал регіону. Для подолання цих бар'єрів необхідні комплексні реформи в сфері правового регулювання та інфраструктури, що сприятимуть розвитку інноваційної економіки на Півдні України.

6. Оцінивши інноваційний потенціал України за міжнародними рейтингами, ми дійшли висновків, що інноваційний потенціал України, за даними міжнародних рейтингів, демонструє позитивну динаміку, незважаючи на складні політичні та економічні умови. Порівняно з попередніми роками, країна покращила свої позиції за деякими індикаторами, зокрема в галузі бізнес-середовища та технологій. Однак триваюча війна та зниження інвестицій у науку й інновації створюють серйозні виклики для подальшого розвитку.

7. Оцінивши вплив інновацій, ми зрозуміли, що інноваційний розвиток Південного регіону України має значний потенціал для економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності на міжнародній арені. Впровадження сучасних технологій у сільському господарстві, промисловості та енергетиці сприятиме сталому розвитку регіону та зниженню залежності від традиційних ресурсів. Однак для реалізації цього потенціалу важливо подолати виклики, зокрема недостатнє фінансування та модернізацію інфраструктури, а також створити умови для залучення кваліфікованих кадрів і інвестицій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

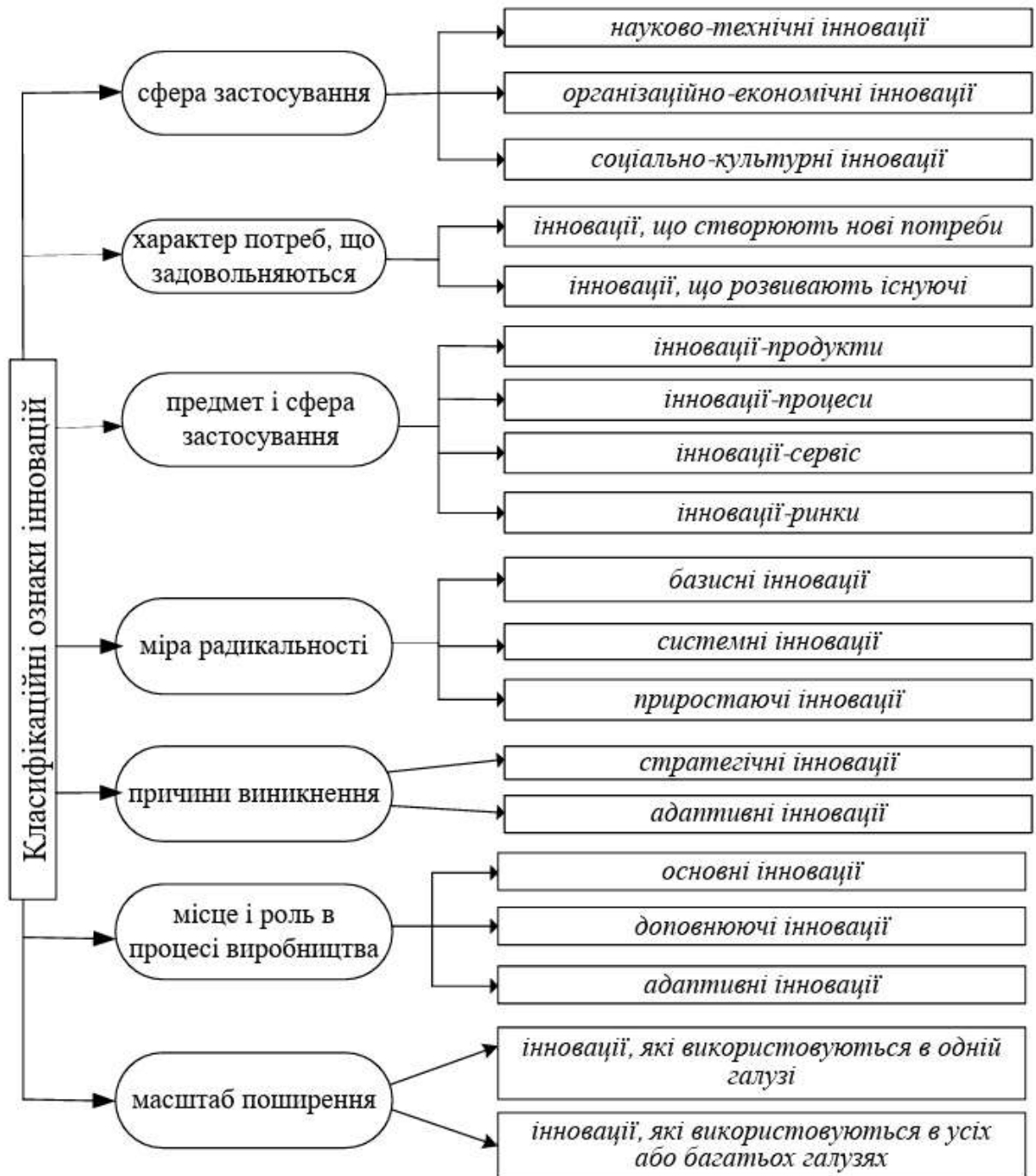
1. Адвокатова Н.О. Стратегічні управлінські рішення інноваційним розвитком підприємства. URL: <https://surl.gd/orkkfp>
2. Адвокатова Н.О., Моторикін В.С. Дослідження стану, проблем та перспектив розвитку інноваційних процесів в Україні. Стратегічні пріоритети розвитку економічної системи України: зб. матеріалів Всеукр. наук. – практ. конф. 12 листопада 2020 року. за ред. Танклевської Н.С. Херсон : ХДАУ, 2020. С. 158–162. URL: <http://hdl.handle.net/123456789/5422>
3. Адвокатова Н., Танклевська Н. Агропарки повного циклу виробництва в контексті інноваційного розвитку Південного регіону України. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2019. №1 (39). С. 5–11. URL: <https://oj.tsatu.edu.ua/index.php/zbirnyk/article/view/464>
4. Аналіз розвитку технологічного сектору України 2024. <https://inventure.com.ua/uk/analytics/investments/analiz-rozvitku-tehnologichnogo-sektoru-ukrayini-2024>
5. Атаманчук З., Григор'єв П. Тлумачення понять «інновація» та «інноваційний процес» в сучасних реаліях. *ModernEngineeringandInnovative Technologies*. 2024. №34-02. С. 115–122. URL: <https://r2.donnu.edu.ua/handle/123456789/3511>
6. Білорус О.Г., Гриценко А.А. Інноваційно-інформаційна економіка: цифровий вимір та еволюційна динаміка у глобальному контексті. *Економічна теорія*. 2021. № 1. С. 115–119. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecte_2021_1_9
7. Бутко Б.О. Багатокритеріальна модель підвищення ефективності інструментів комерціалізації високотехнологічної продукції. *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. № 1. С. 13–17. URL: <https://elar.navs.edu.ua/jspui/handle/123456789/25445>

8. Вантажообіг портів України у 2024 році досяг рекордного показника 97,2 млн тонн. URL: <https://www.uspa.gov.ua/news/vantazhoobig-portiv-ukrayiny-u-2024-roczy-dosyag-rekordnogo-pokaznyka-972-mln-tonn>
9. Глобальний інноваційний індекс 2024: як Україна зберігає інноваційний потенціал в умовах війни. URL: <https://ukrpatent.org/uk/news/main/hlobalnyj-innovatsijnyj-indeks-24-01102024>
10. Гріщенко А. Дослідження зарубіжного досвіду активізації інноваційної діяльності підприємства. *Економіка та суспільство*. 2024. №69. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-101>
11. Даниленко Ю. А. Характеристики та класифікації інновацій та інноваційного процесу. *Наука та інновації*. 2018. № 14 (3). URL: <https://scinn.org.ua/sites/default/files/pdf/2018/N3/Danylenko.pdf>
12. Дудко В. Більше, ніж у мирні часи. Україна має \$24,5 млн на гранти для стартапів – хто і як може їх отримати. Гід від Forbes. URL: <https://forbes.ua/innovations/bilshe-nizh-u-mirni-chasi-ukraina-mae-245-mln-na-granti-dlya-startapiv-khto-i-yak-mozhe-ikh-otrimati-gid-vid-forbes-28022024-19473>
13. Інвестиції в технологічну галузь в 2024 р. зросли на 120%. *Інтерфакс-Україна*. URL: <https://interfax.com.ua/news/investments/1052981.html>
14. Інноваційний розвиток підприємства. Підручник / за заг. ред. д-р. екон. наук, проф. Микитюка П. П. Тернопіль : ЗУНУ, 2023. 320 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/49869/1/Інноваційний%20розвиток%20підприємства.pdf>
15. Інновації. *Скільки – скільки?* URL: <https://skilky-skilky.info/section/nauka-ta-innovatsii>
16. Ковальчук В. Аналіз тенденцій інноваційного розвитку національної економіки. *Економіка та суспільство*. 2023. №58. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-33>

17. Наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність в Україні у 2023 році. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/nauka/informatsiyno-analitychni/2024/05.08.2024/Naukovo-analitychna.dopovid-Naukova.naukovo-tekhnichna.ta.innovatsiyna.diyalnist.v.Ukrayini.u.2023.rotsi-05.08.2024.pdf>
18. Ольвінська Ю. О., Самотоєнкова О. В., Вітковська К. В. Сучасний стан та тенденції розвитку інноваційної діяльності в Україні. *Економіка та держава*. 2021. № 4. С. 64–71. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.4.64>
19. Позиції України в Global Innovation Index 2024: аналіз і тенденції. URL: <https://surl.li/wrirlv>
20. Полякова Ю., Шайда О., Рипська Є. Сучасні процеси інноваційного розвитку країн: європейський вимір. *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск № 68. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-23>
21. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 року. № 40IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>
22. Сарахман М.І., Дербаль С.І. Роль інновацій у зростанні економіки: теорія та практика. *Міжнародний науковий журнал «ОСВІТА І НАУКА»*. 2024. Випуск 1(36). С. 290–293. URL: <https://surl.li/kridxm>
23. Стратегія цифрового розвитку інноваційної діяльності на період до 2030 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1351-2024-%D1%80#n14>
24. Шляхи залучення фінансування для розвитку бізнесу та інновацій. URL: <https://neweconomy.if.ua/innovations/innovation-cases/shlyahy-zaluchennya-finansuvannya-dlya-rozvytku-biznesu-ta-innovacziy>
25. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку: Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу / Пер. з англ. В. Старка. К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2011. 242 с.

26. Що заважає українському бізнесу підвищити інноваційну спроможність, – опитування National IP&I Hub. URL: <https://ukrpatent.org/uk/news/main/bariery-innovatsii-opytuvannia-national-ip-i-hub-11102024>
27. Drucker P. InnovationandEntrepreneurship. London, Routledge, 2014. 368p.
28. European Innovation Scoreboard 2024 – Country profile Ukraine. URL: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/statistics/performance-indicators/european-innovation-scoreboard_en
29. Nixon F. Innovation Management. London : Economy, 1997. 216 p.
30. Santo B. Innovation as a Means of Economic Development, Hungarian, by Muszaki konyvkiado, Budapest 1985. 296 p.
31. Twiss B. Managing technological innovation. 4 ed. London : Pitman Publishing, 1992. 758 p.
32. Ukraine Facility. URL: <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua>

Класифікаційні ознаки інновацій

Джерело: [14, с. 21]